

*Костиця О. В.,**кандидат юридичних наук,
доцент кафедри морського права**Національного університету «Одеська морська академія»**Півторак Г. Ф.,**кандидат юридичних наук,
доцент кафедри морського права**Національного університету «Одеська морська академія»*

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ З СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ МОРЯКІВ

Анотація. У статті розглянуті історичні аспекти розвитку та прогресивного впливу нормотворчої діяльності Міжнародної Організації Праці з розроблення та впровадження принципів і норм соціального захисту моряків.

З метою міжнародного співробітництва, усунення соціальної несправедливості за допомогою покращення умов праці у 1919 році була створена Міжнародна Організація Праці (МОП), яка відіграла визначальну роль у правовому регулюванні трудових відносин в торговельному судноплаванні.

Нормотворчу діяльність у сфері соціального забезпечення МОП проводила від самого початку свого існування. У Преамбулі до Статуту Міжнародної організації праці, ухваленому в 1919 році, вказується на важливість поліпшувати умови праці моряків в плані боротьби з безробіттям, захисту робітників від хвороб, професійних захворювань, нещасних випадків на виробництві, пенсій за старістю та інвалідністю.

Через складнощі, що виникають через обставини працевлаштування моряків, Міжнародна організація праці, починаючи з 1920 року, ухвалила значну кількість конвенцій і рекомендацій, які регулюють права цієї категорії трудящих на соціальне забезпечення. Перші міжнародні акти Міжнародної організації праці про соціальний захист моряків сягають 1920 року. Першими конвенціями, ухваленими в даній сфері, були: Конвенція 1920 року про допомогу з безробіття в разі корабельної аварії № 8, Конвенція 1936 року про зобов'язання судновласника у випадку хвороби, травми або смерті моряків № 55, Конвенція 1936 року про страхування моряків у зв'язку з хворобою № 56, які передбачали охоплення соціальним захистом моряків, як окремої категорії працівників.

Міжнародні стандарти у сфері соціального захисту моряків формувалися в результаті співпраці держав в рамках міжнародних міждержавних організацій, таких як Організація Об'єднаних Націй та Міжнародної Організації Праці.

Діяльність Міжнародної Організації Праці мала вирішальне значення в історичному розвитку розроблення та ухвалення норм і стандартів соціального захисту моряків. Це підтверджує і той факт, що в ознаменування 50-ї річниці МОП їй було присуджено Нобелівську премію миру 1969 року. Виникнення міжнародно-правових зобов'язань держав стосовно становлення та розвитку соціального забезпечення моряків пов'язано з механізмом міжнародно-правового регулювання.

В Конвенції о праці в морському судноплаванні 2006, до якої вже приєдналася 101 держава, закріплені поло-

ження про соціальне забезпечення моряків та їх утриманців, як продовження конвенцій та рекомендацій МОП.

Ключові слова: Організація Об'єднаних Націй, трудові відносини, права людини, обов'язки Держави Прапора, Конвенції, Рекомендації.

Постановка проблеми. Соціальний захист моряків є одним із найважливіших аспектів гідної праці, також є одним із найскладніших питань у плані реалізації, особливо в умовах високої глобалізації морського судноплавання, в якому працівники та роботодавці часто перебувають у різних країнах, що відрізняються підходами до соціального забезпечення та рівнем соціально-економічного розвитку.

Поряд із підтримкою найбільш соціально вразливих груп, система соціального захисту та соціального забезпечення передбачає значну кількість пільг та соціальних гарантій за професійною ознакою [1, с. 6].

З метою міжнародного співробітництва, усунення соціальної несправедливості за допомогою покращення умов праці у 1919 році була створена Міжнародна Організація Праці (МОП), яка відіграла визначальну роль у правовому регулюванні трудових відносин в торговельному судноплаванні. Важливим в цьому плані є дослідження історичного аспекту діяльності Міжнародної Організації Праці в встановленні та розвитку міжнародних стандартів у сфері соціального захисту моряків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У своїх працях деякі аспекти історичного розвитку соціального захисту моряків у контексті розвитку міжнародних стандартів прав людини в більшій чи меншій мірі висвітлювали такі автори: О.О. Кукшинова, Н.І. Чербаджи, Зозуля І. Ю., Белогубова О. О., Баймуратов М.О., Савич О.С. Торський В.Г., Топалов В.П. та інші.

О.О. Кукшинова, Н.І. Чербаджи соціальний захист моряків визначають як комплекс організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних і духовних потреб моряків і їхніх сімей, відповідно до особливого виду їх діяльності, статусу в суспільстві, підтримання соціальної стабільності у морському середовищі.

Баймуратов М.О., Савич О.С. розглядають аспекти розвитку міжнародних стандартів прав людини, формування

системи соціального захисту та зобов'язання держав у сфері становлення альтернативних форм соціального страхування.

Зозуля І. Ю., приділяє увагу моделям соціального захисту в закордонних державах, аналізу розвитку та становлення єдиних вимог і норм для держав ЄС у сфері соціального захисту моряків.

Белогубова О. О., характеризує особливості правового регулювання праці моряків у міжнародному приватному трудовому праві, визначає механізми захисту та місце міжнародних стандартів регулювання праці моряків.

Длугопольська Т., досліджує законодавство про соціальний захист населення в історичному аспекті. Розглядає ключові міжнародні акти із соціального забезпечення із їх характеристикою та визначенням ролі для прогресу соціальної держави. Обґрунтовує право на соціальний захист населення через основні права людини.

Торський В.Г., Топалов В.П. аналізують напрямки діяльності МОП та етапи прийняття міжнародних стандартів, що регулюють робочий час, мінімальний рівень заробітної плати та соціального забезпечення, охорону праці та здоров'я трудящих.

Невирішені раніше проблеми. Сьогодні бракує системних досліджень із питання історичного розвитку діяльності Міжнародної організації праці у сфері соціального захисту моряків, ініціативи якої стали ключовими у правовому регулюванні трудових відносин і соціального захисту моряків у торговельному судноплаванні.

Метою статті є дослідження історичних аспектів розвитку та прогресивного впливу нормотворчої діяльності Міжнародної Організації Праці на розроблення та впровадження принципів і норм соціального захисту моряків.

Виклад дослідження. З давніх часів, коли люди почали усвідомлювати усі переваги самоорганізації у громаді, виникла потреба у спільному захисті від різноманітних несприятливих життєвих ситуацій.

На території Стародавньої Греції практикувалися угоди купців-піратів щодо розподілу як доходів від торговельно-розбійницьких операцій, так і втрат внаслідок різноманітних морських небезпек. Таким чином, навіть грабіжники намагались убезпечити себе своєрідним соціальним захистом на випадок різного роду несприятливих обставин. У Стародавньому Римі передбачалась взаємодопомога членам римських професійних корпорацій, колегій, спілок на випадок захворювання, каліцтва, смерті для виконання культових обрядів, встановлення пам'ятників, допомоги сім'ям, що втратили годувальника [2, с. 59].

Необхідно зазначити, що в процесі розвитку суспільства інтереси людей та відповідно види додаткового соціального захисту дещо видозмінювались, або взагалі були відсутніми, але природне прагнення людини до матеріальної захищеності та бажання бути впевненим у майбутньому, залишалась протягом усіх часів [3, с. 65].

Такі науковці як Ахавердієва К., Іванісов О. вважають, що поширення терміна «соціальний захист» пов'язане з прийняттям Закону про соціальний захист (Social Security Act) 1935 р. у США. У буквальному перекладі термін security має кілька значень, основні з яких: безпека, охорона, захист, забезпечення, гарантування. У перекладі з англійської мови слово social означає «суспільний», «соціальний». Незабаром цей термін став широко застосовуватися в багатьох країнах світу, а також Міжнародною організацією праці (МОП). Надалі рамки

цієї дефініції розширилися в ході розробки та прийняття конвенцій і рекомендацій МОП, Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), Міжнародної асоціації соціального забезпечення (МАСО) і інші [4].

У 1948 р. Організацією Об'єднаних Націй було прийнято Загальну декларацію прав людини – перший документ універсального характеру, який на міжнародному рівні проголосив основні громадянські, політичні, соціально-економічні та культурні права і тим самим встановив стандарти та ідеали, яким і сьогодні прагнуть слідувати усі країни світу. Право на соціальне забезпечення закріплене у статті 22 Загальної декларації прав людини, в якій проголошується, що кожна людина, як член суспільства, має право на соціальне забезпечення [5].

Право на соціальне забезпечення (за віком, у випадку хвороби, інвалідності, втрати годувальника, для виховання дітей тощо) полягає в тому, що держава гарантує надання достатніх коштів громадянам, які через об'єктивні обставини повністю або частково втратили можливість працювати й отримувати винагороду за працю, а також допомоги сім'ям у зв'язку із народженням та вихованням дитини.

У Міжнародному пакті про економічні, соціальні та культурні права прямо встановлено право на соціальне забезпечення, у тому числі соціальне страхування, на задовільне існування, а також закріплюється право сім'ї та матері на допомогу по соціальному забезпеченню [6].

Різними питаннями, що пов'язані з дослідженням світового океану, питаннями економіки, організації, оформлення перевезень, безпеки й захисту морського середовища займаються численні міжнародні організації.

Міжнародна Організація Праці (МОП) була створена в 1919 році, з метою міжнародного співробітництва, усунення соціальної несправедливості за допомогою покращення умов праці. Мета діяльності Міжнародної Організації Праці викладена в преамбулі до її Статуту [7].

Декларація Міжнародної організації праці про основоположні принципи та права у сфері праці 1998 року стала відповіддю Міжнародної організації праці на процеси глобалізації у світі. В Декларації зазначено, що всі країни-члени Організації, навіть ті з них, які не ратифікували основоположні Конвенції, мають зобов'язання, що випливають з самого факту їхнього членства в Організації, дотримуватися, зміцнювати та реалізовувати відповідно до Статуту принципи, що стосуються основних прав, які є предметом Конвенцій, а саме:

- свободу асоціації та реальне визнання права на ведення колективних переговорів;
- скасування усіх форм примусової чи обов'язкової праці;
- заборона дитячої праці;
- недопущення дискримінації у сфері праці та занять [8].

Міжнародна організація праці стала першим спеціалізованим закладом Організації Об'єднаних Націй. Міжнародна організація праці об'єднує 187 Держав-Членів [9].

МОП має унікальну тристоронню структуру для Організації Об'єднаних Націй, у рамках якої представники роботодавців і трудящих мають рівний із представниками урядів голос під час розроблення її заходів і програм.

Основними напрямками діяльності МОП є прийняття міжнародних стандартів, що регулюють робочий час, мінімальний рівень заробітної плати та соціального забезпечення, охорону праці та здоров'я трудящих [10, с. 41].

За час свого існування МОП ухвалила велику кількість документів (Конвенцій і Рекомендацій) в галузі умов праці, найму, професійної підготовки, соціального забезпечення й техніки безпеки.

Визначені стандарти були закріплені у таких конвенціях МОП: Конвенція № 87 про свободу асоціації й захист прав на організацію 1948 року, Конвенція № 98 про право на організацію та на ведення колективних переговорів 1949 року, Конвенція № 105 про скасування примусової праці 1957 року [11, с. 296].

Види діяльності МОП організує Міжнародне Бюро Праці (МБП) – International Labour Office, (Bureau International du Travail – BIT). МБП є постійним Секретаріатом Організації й місцем збору міжнародної інформації й досліджень. У МОП працює Об'єднана Морська Комісія (Jont Maritime Commission), яка складається з представників судновласників і моряків. Підприємців представляє Міжнародна Федерація Судновласників (МФС – IFS).

Нормотворчу діяльність у сфері соціального забезпечення МОП проводила від самого початку свого існування. У Прембулі до Статуту Міжнародної організації праці, ухваленому в 1919 році, вказується на важливість поліпшувати умови праці моряків в плані боротьби з безробіттям, захисту робітників від хвороб, професійних захворювань, нещасних випадків на виробництві, пенсій за старістю та інвалідністю.

Через складнощі, що виникають через обставини працевлаштування моряків, Міжнародна організація праці, починаючи з 1920 року, ухвалила значну кількість конвенцій і рекомендацій, які регулюють права цієї категорії трудящих на соціальне забезпечення. Ці документи міжнародного права розроблені головним чином на основі загальних стандартів Міжнародної організації праці у сфері соціального забезпечення.

Перші міжнародні акти Міжнародної організації праці про соціальний захист моряків сягають 1920 року. Першими конвенціями, ухваленими в даній сфері, були: Конвенція 1920 року про допомогу з безробіття в разі корабельної аварії № 8, Конвенція 1936 року про зобов'язання судновласника у випадку хвороби, травми або смерті моряків № 55, Конвенція 1936 року про страхування моряків у зв'язку з хворобою № 56, які передбачали охоплення соціальним захистом моряків, як окремої категорії працівників.

Ситуація змінилася в 1946 році, з ухваленням нової міжнародної правової бази соціального захисту моряків та їх утриманців, що втілила в собі більш комплексний підхід до соціального забезпечення та показувала зміни, які відбувалися у сфері встановлення відповідних міжнародних стандартів. Нова правова база містила Конвенцію 1946 року про соціальне забезпечення моряків № 70, Конвенцію 1946 року про пенсії морякам № 71 і Конвенцію 1946 року про угоди щодо соціального забезпечення моряків № 75 [12].

Помітний прогрес у сфері соціального захисту моряків асоціюється із Конвенцією 1946 року про соціальне забезпечення моряків № 70, яка включала такі положення щодо соціального захисту моряків:

- право моряків та їхніх утриманців у період роботи на борту судна, що плаває під прапором держави їхнього проживання, на страхові виплати у зв'язку з хворобою, у разі непрацездатності, спричиненої будь-якою травмою, як виробничою, так і ні;
- на виплати з безробіття;
- на пенсії у зв'язку зі старістю та втратою годувальника в розмірі, не меншому, ніж для працівників на березі;

- встановлення мінімального розміру відповідних допомог і координація із загальними системами страхування працівників на березі;

- зобов'язання судновласника в разі хвороби, травми або смерті моряка, що настала в період роботи на борту судна [13].

Наступним кроком розвитку соціального захисту моряків стало прийняття Конвенції МОП № 71, яка включала наступні вимоги:

- встановлення для країн, що ратифікують, зобов'язання створити або гарантувати створення системи з виплати пенсій морякам, які працюють на судах під їхнім прапором;
- визначення розміру пенсій морякам і ставки внесків на їх фінансування.

- умови набуття моряками права на пенсії за старістю;

- порядок збереження набутих пенсійних прав [14].

Не менш важливим нормативним актом у сфері соціального захисту моряків стала Конвенція МОП № 75, яка встановила стандарти комплексного соціального захисту, які були спрямовані на захист прав моряків, що працюють під іноземним прапором, на створення системи з виплати пенсій морякам, які працюють на судах під їхнім прапором, визначення розміру пенсій морякам і ставки внесків на їх фінансування, умов набуття моряками права на пенсії за старістю та порядок збереження набутих пенсійних прав [14].

Для того, щоб забезпечити комплексний соціальний захист усіх моряків, Міжнародна організація праці ухвалила Конвенцію № 165. 1987 року Про соціальне забезпечення моряків (переглянуто).

Конвенція № 165 встановлює види соціального захисту моряків:

- медичне обслуговування;
- допомога по хворобі;
- допомога по безробіттю;
- допомога по старості;
- допомога у зв'язку з виробничим травматизмом;
- сімейна допомога;
- допомога по вагітності та пологах;
- допомога по інвалідності;
- допомога у зв'язку з втратою годувальника.

Однією з особливостей трудових відносин у морській галузі є значний рівень використання праці іноземних моряків. Це пов'язано з низкою чинників, серед яких і уніфікація праці на судах, використання англійської мови як засобу комунікації, традиції найму моряків у портах заходу, дефіцит національних кадрів і привабливо висока, з точки зору громадян країн, що розвиваються, заробітна плата. Усі ці чинники в різні періоди більшою чи меншою мірою впливали на кількість моряків-іноземців на судах [15, с. 364].

Тому Конвенція МОП № 165 також містить положення про моряків мігрантів:

- визначення національного законодавства, що поширюється на моряків-мігрантів;
- зрівняння в правах моряків-мігрантів із громадянами держави їхнього проживання;
- виплату допомоги соціального забезпечення незалежно від місця проживання моряків [16].

Кожна держава-член вживає заходи відповідно до своїх національних особливостей з захисту в галузі соціального забезпечення моряків [17].

Ще одним важливим кроком у справі захисту соціальних прав моряків стало ухвалення Конвенції МОП № 102 Про мінімальні норми соціального забезпечення. Згідно з вимогами цієї конвенції Держави-члени можуть за своїм вибором застосовувати або мінімальні норми, які встановлює Конвенція № 102, або вищі норми, встановлені наступними актами, ухваленими у сфері соціального забезпечення [18].

Проблема соціального захисту моряків стосується двох площин: соціальний захист моряків, які працюють в Україні; та соціальний захист моряків, які працюють під прапором іншої держави. Окремого законодавства щодо соціального захисту моряків не існує. Фактично це питання розглядається або в межах правових актів України щодо соціального захисту та соціального забезпечення або в межах міжнародних правових актів щодо роботи моряків [19, с. 73].

У 2016 році Україна ратифікувала Конвенцію МОП № 102 Про мінімальні норми соціального забезпечення і Відповідно до пункту "b" статті 2 Конвенції взяла на себе зобов'язання за наступними розділами Конвенції: розділ II «Медичне обслуговування»; розділ III «Допомога у зв'язку з хворобою»; розділ IV «Допомога по безробіттю»; розділ V «Допомога по старості»; розділ VI «Допомога у випадку трудового каліцтва або професійного захворювання»; розділ VII «Родинна допомога»; розділ VIII «Допомога у зв'язку з вагітністю і пологами»; розділ IX «Допомога по інвалідності»; розділ X «Допомога у зв'язку з втратою годувальника» [20].

На початок 2000 року Міжнародна організація праці оголосила, що з усіх стандартів соціального забезпечення, ухвалених МОП у морському судноплаванні, актуальною може вважатися тільки Конвенція № 165, оскільки вона відповідає поточним потребам. За рекомендацією Об'єднаної морської комісії, винесеною у 2001 р., Адміністративна рада МОП закликала розробити ефективний рамковий документ про стандарти у сфері праці та соціального забезпечення в морському судноплаванні, який переглядав би раніше прийняті конвенції. Таким документом стала Конвенція о праці в морському судноплаванні 2006 року.

За оцінками МОП, 80% населення світу, як і раніше, не має доступу до соціального забезпечення. У моряків, подібно до більшості трудящих, немає соціального захисту. З огляду на високий ступінь глобалізації морського судноплавання і небезпечний характер праці в цій галузі соціальне забезпечення моряків є особливо складною проблемою, яку необхідно розв'язувати за допомогою належних заходів, спрямованих тією чи іншою мірою на поширення соціального захисту на моряків та їхніх утриманців.

У зв'язку з цим було надзвичайно важливо закріпити в Конвенції о праці в морському судноплаванні 2006 положення про соціальне забезпечення моряків та їхніх утриманців, як продовження конвенцій і рекомендацій, раніше прийнятих із цією метою, а також забезпечити застосування ними цього основоположного права внаслідок створення відповідних механізмів.

Висновки. Діяльність Міжнародної Організації Праці мала вирішальне значення в історичному розвитку розроблення та ухвалення норм і стандартів соціального захисту моряків. Це підтверджує і той факт, що в ознаменування 50-ї річниці МОП їй було присуджено Нобелівську премію миру 1969 року.

Міжнародні стандарти у сфері соціального захисту моряків формувалися в результаті співпраці держав в рамках міжнарод-

них міждержавних організацій, таких як Організація Об'єднаних Націй та Міжнародної Організації Праці. Виникнення міжнародно-правових зобов'язань держав стосовно становлення та розвитку соціального забезпечення моряків пов'язано з механізмом міжнародно-правового регулювання.

В Конвенції о праці в морському судноплаванні 2006, до якої вже приєдналася 101 держава, закріплені положення про соціальне забезпечення моряків та їх утриманців, як продовження конвенцій та рекомендацій МОП.

Література:

1. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні: реальний стан та перспективи реформування. К.: Центр громадської експертизи, 2009. 104 с. URL: https://www.irf.ua/files/ukr/programs_law_areas_publ_2028_ua_law.pdf (дата звернення 10.09.2022).
2. Длугопольська Т. Історія розвитку законодавства про соціальний захист населення: міжнародний аспект. *Актуальні проблеми правознавства*. Вип. 3(7). 2016. С. 58–63. URL: <http://dspace.wnu.edu.ua/bitstream/316497/18122/1/%D0%94%D0%BB%D1%83%D0%B3%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%A2.pdf> (дата звернення 10.09.2022).
3. Баймуратов М. О., Савич О. С. Міжнародно-правові зобов'язання держав у сфері становлення альтернативних форм соціального страхування: монографія. Одеса: Фенікс, 2009. 280 с.
4. Агавердієва Х. Ф., Іванісов О. В., Лебединська О. С. Соціальне забезпечення і соціальний захист: взаємозв'язок зазначених категорій. URL: http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/18927/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F_%D0%90%D0%A5%D0%A4_%D0%86%D0%9E%D0%92_%D0%9B%D0%9E%D0%A1.pdf (дата звернення: 10.09.2022).
5. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 10.09.2022).
6. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text (дата звернення: 10.09.2022).
7. Устав Міжнародної Організації Труда. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU19K01U> (дата звернення: 10.09.2022).
8. Декларація МОП основних принципів та прав у світі праці (ухвалена Міжнародною конференцією праці на її вісімдесят шостій сесії в Женеві, 18 червня 1998 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_260#Text (дата звернення: 10.09.2022).
9. About ILO. International Labour Organization: веб-сайт. URL: <https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/lang--en/index.htm>
10. Торський В. Г., Топалов В. П. Управління судовими екіпажами. Топалов В. П. Одеса: Астропринт, 2000. 208 с.
11. Іванова А. В., Півторак Г. Ф. Забезпечення рівних можливостей у сфері праці жінок на флоті. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. Вип. 6, т. 1. С. 294–299.
12. Руководство по реализации Конвенции 2006 года о труде в морском судоходстве и социальному обеспечению моряков. Группа технической поддержки по вопросам достойного труда и Бюро МОТ для стран Восточной Европы и Центральной Азии. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/publication/wcms_236539.pdf (дата звернення 10.09.2022).
13. Конвенция № 70 Международной Организации Труда о социальном обеспечении моряков. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU46014>
14. Конвенция про пенсії морякам N 71. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_220#Text (дата звернення: 10.09.2022).
15. Белогубова О.А. Коллизивно-правовое регулирование труда моряков. Репозиторий НУ «ОЮА». URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3355/%d0%91%d0%b5%d0%bb>

- %d0%be%d0%b3%d1%83%d0%b1%d0%be%d0%b2%d0%b0.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення 10.09.2022).
16. Конвенція про соціальне забезпечення моряків (переглянута) № 165. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_282#Text (дата звернення: 10.09.2022).
  17. Кукшинова О.О., Чербаджи Н.І. соціальний захист моряків як об'єкт правового регулювання. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2017. № 2. С. 85–91. URL: <http://www.law.journals.of.znu.zp.ua/cat-1-2017/2705-kukshinova-o-o-cherbadzhi-n-i-sotsialnij-zakhist-moryakiv-yak-ob-ekt-pravovogo-regulyuvannya> (дата звернення: 10.09.2022).
  18. Конвенція №102 Про мінімальні норми соціального забезпечення. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_011#Text (дата звернення: 10.09.2022).
  19. Зозуля І. Ю. Підходи до проблем соціального захисту моряків зарубіжних держав та України. *Public Administration and Local Government*. 2021, issue 1(48). С. 73–78. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik_dums/2021/2021_01\(48\)/11.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik_dums/2021/2021_01(48)/11.pdf) (дата звернення 10.09.2022).
  20. Закон України Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці про мінімальні норми соціального забезпечення № 102. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-19#n5> (дата звернення: 10.09.2022).

Kostyria O., Pivtorak G. Historical development of the international labor organization activities on seafarers' social protection

Summary. The article deals with historical aspects of the development and progressive influence of the International Labor Organization's rule-making activities on the development and implementation of the principles and norms of social protection of seafarers. With the aim of international cooperation and elimination of social injustice by improving working conditions, the International Labor Organization (ILO) was established in 1919, which played a decisive role in the legal regulation of labor relations in merchant shipping. The ILO has been engaged in standard-setting activities in the field of social security from the very beginning of its existence. The Preamble to the Constitution of the International Labor Organization, adopted in 1919,

points out the importance of improving the working conditions of seafarers in terms of combating unemployment and protecting workers from sickness, occupational diseases, accidents at work, old age, and disability pensions.

Due to the difficulties arising from the circumstances of seafarers' employment, the International Labor Organization, since 1920, has adopted a significant number of conventions and recommendations regulating the rights of this category of workers to social security. The first international acts of the International Labor Organization on the social protection of seafarers date back to 1920. The first conventions adopted in this area were: Convention on Unemployment Benefits in the Event of Shipwrecks (1920) No. 8, Convention on the Shipowner's Liability in the Event of Sickness, Injury or Death of Seafarers (1936) No. 55, Convention on Seafarers' Sickness Insurance (1936) No. 56, which provided for the coverage of seafarers as a separate category of workers with social protection.

International standards in the field of seafarers' social protection were formed as a result of the cooperation of states within the framework of international intergovernmental organizations such as the United Nations and the International Labor Organization.

The activities of the International Labor Organization were crucial in the historical development of the development and adoption of norms and standards of seafarers' social protection. This is confirmed by the fact that in commemoration of the 50th anniversary of the ILO it was awarded the Nobel Peace Prize in 1969.

The emergence of international legal obligations of states regarding the establishment and development of seafarers' social security is connected with the mechanism of international legal regulation.

The Maritime Labor Convention, 2006, which has already been acceded to by 101 states, enshrines provisions on social security for seafarers and their dependents as a continuation of ILO conventions and recommendations.

Key words: United Nations, labor relations, human rights, responsibilities of the Flag State, development, Conventions, Recommendations.